

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІENHANCING THE EFFICIENCY OF FUNCTIONING
OF THE INSTITUTIONAL STRUCTURE OF CONFECTIONERY SECTOR

У статті проаналізовано вплив економічної кризи на підприємства кондитерської галузі. Запропоновано декілька варіантів подальшого розвитку підприємств малого та середнього бізнесу, базуючись на підвищенні ефективності державного функціонування інституціональної структури. Показано, що для управління інноваційною діяльністю українських підприємств потрібно змінити підходи керування до інституціональної структури. Необхідно розробити науково-дослідні центри при підприємствах, що, своєю чергою, вплине на зайнятість населення, якість випускної продукції та її конкурентоспроможність. Розвиток бізнес-інкубаторів – один із головних чинників підтримки малого та середнього бізнесу.

Ключові слова: інноваційна діяльність, малий та середній бізнес, кондитерський ринок, інституційно-правова структура, методи державного управління, бізнес-інкубатор.

В статье проанализировано влияние экономического кризиса на предприятия кондитерской отрасли. Предложено несколько вариантов дальнейшего развития предприятий малого и среднего бизнеса, основываясь на повышении эффективности государственного функционирования институциональной структуры. Показано, что для управления инновационной деятельностью украинских предприятий нужно изменить подходы управления к

институциональной структуре. Необходимо разрабатывать научно-исследовательские центры при предприятиях, что, в свою очередь, повлияет на занятость населения, качество выпускной продукции и ее конкурентоспособность. Развитие бизнес-инкубаторов – один из главных факторов поддержки малого и среднего бизнеса.

Ключевые слова: инновационная деятельность, малый и средний бизнес, кондитерский рынок, институционально-правовая структура, методы государственного управления, бизнес-инкубатор.

The impact of the economic crisis on the enterprises of the confectionery industry was analysed. Several options for the further development of small and medium enterprises are proposed based on the increase of efficiency of state functioning of institutional structure. It is shown that in order to manage the innovation activity of Ukrainian enterprises, it is necessary to change the management approaches in the institutional structure. It is necessary to develop research centres at enterprises, which in turn will affect the employment of the population, the quality of final products, and their competitiveness. The development of business incubators is one of the main factors supporting small and medium businesses.

Key words: innovative activity, small and medium business, confectionery market, institutional and legal structure, methods of public administration, business incubator.

УДК 338.58:65.014

Шашина М.В.к.е.н, доцент
Національний технічний університет
України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»**Кньовець В.В.**студент
Національний технічний університет
України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

Постановка проблеми. Нині розвинені країни демонструють високі показники виробництва та заробленого капіталу. Весь секрет у тому, що виробництво базується на застосуванні нових методів. Залучення інвестицій є одним із головних чинників подальшої роботи підприємств. Низький рівень більшості підприємств свідчить про недосконалість виробничих ліній, що, своєю чергою, впливає на низьку конкурентну спроможність і в кінцевому підсумку загрожує ліквідації першого. Сьогодні підприємства не функціонують по одинці, а йдуть у поєднанні з науково-дослідними центрами. Така практика спостерігається в розвинених країнах. Аналізуючи ринок солодощів, можна легко помітити, що він представлений кількома кондитерськими компаніями: Roshen, «АВК», Nestle, «Бісквіт-шоколад», «Лагода», «Житомирські ласощі». Звідси можна виділити, що кондитерська галузь представлена великими корпораціями, а розвиток малого та середнього підприємництва є дуже низьким. Висновок: великі корпорації можуть дозволити собі тримати власні дослідницькі центри, які працюють над запровадженням нових, оригінальних пропозицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження показали, що виникла проблема на підприємстві, яка полягає у залученні інвестицій та низькій зацікавленості інвесторами. Цим питанням займалися такі фахівці, як І.П. Васіна, В.Г. Горник, Т.О. Скрипко. У роботах цих авторів не описуються методики та немає напрацювань щодо інвестиційної та інноваційної діяльності.

Постановка завдання. Мета дослідження – через економічну кризу, яка склалася в країні, запропонувати напрями підвищення ефективності функціонування інституціональної структури підприємств кондитерської галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політика держави не спрямована на підтримку малого та середнього бізнесу та його оновлення. Зважаючи на стан економіки країни у цілому, курс валюти, низький економічний рівень населення постає питання, як підвищити ефективність функціонування підприємств. Підвищення ефективності можливе двома способами: залучення інвестицій та введення інновацій. Для цього необхідно щоб із боку держави відбувалася всебічна підтримка, яка буде сприяти розвитку цих двох способів.

По-перше, на інституційно-правовому рівні необхідно створити середовище, в якому підприємстві буде зацікавлені у залученні інвестицій та впровадженні інновацій, а з іншого боку – не матиме спокуси обійти даний етап традиційним корумпованим методом.

«Державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва у сфері інновацій, науки і промислового виробництва може здійснюватися шляхом надання фінансової підтримки для утворення об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва у сфері інновацій, науки та промислового виробництва, у тому числі бізнес-інкубаторів, інноваційних бізнес-інкубаторів, науково-технологічних центрів, центрів трансферу технологій», – сказано у Законі України «Про розвиток і державну підтримку малого та середнього бізнесу» від 22.03.2012 [1].

Суттєвою допомогою малому бізнесу нині є застосування такої практики, як бізнес-інкубування. Потреба в бізнес-інкубуванні зумовлена соціально-економічною природою малого підприємства: протягом трьох років роботи виживає лише 14–30% новостворених малих підприємств, тоді як у бізнес-інкубаторі ця чисельність значно зростає і становить 85–86%. Значення бізнес-інкубаторів для стимулювання підприємництва полягає у забезпеченні надання послуг за нижчими від ринкового рівня цінами [2, с. 61].

Ефективність діяльності бізнес-інкубаторів пов'язана як з організаційними, так і з економічними чинниками. Їхній розвиток не завжди потребує бюджетних вливань і може здійснюватися за рахунок спонсорства або самофінансування. Їхня здатність самоокуповуватися – лише 10–60%.

Українські бізнес-інкубатори здебільшого існують за рахунок фінансування міжнародних донорських організацій, приміщення їм надають служби працевлаштування населення при держадміністраціях міст і районів. Джерелами їх фінансування найчастіше є кошти міжнародних фондів та грантових програм і лише невеликою мірою – кошти місцевих адміністрацій та спонсорів. Для сприяння розвитку бізнес-інкубаторів в Україні створено Українську асоціацію бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів.

Найбільш успішними бізнес-інкубаторами України можна вважати Eastlabs, iHUB, Happy Farm, GrowthUp, Wannabiz, Voomy IT-парк та Polyteco.

З основних проблем, які супроводжують функціонування бізнес-інкубаторів, можна виділити:

- недосконалість організаційно-правової і методичної бази;
- правову невизначеність статусу бізнес-інкубаторів;
- недостатню фінансову підтримку держави;
- невизначеність сфери дії бізнес-інкубаторів;

- відсутність системи підготовки компетентних кадрів для роботи в бізнес-інкубаторах та кадрового забезпечення інкубованих фірм [3].

Наведені бізнес-інкубатори переважно орієнтовані на IT-технології. Ці компанії надають повний спектр послуг – від навчання до пошуку інвесторів та будівель під офіси.

Серед бізнес-проектів, які беруть участь у відборі в бізнес-інкубатори, є проект «Кафе солодоців “Cioccolato” в Кривому Розі, є ще проект в Одесі на закупівлю обладнання для випічки кондитерських виробів, запропонований приватним підприємцем, він бере участь у бізнес-інкубаторі «Країна успішного бізнесу».

Крім сприятливих умов розвитку підприємства, необхідно також забезпечити це підприємство ресурсами, тобто кваліфікованими працівниками, обладнанням, інформацією.

Основу цінних кадрів становлять трудові ресурси країни, які мають знання в певних галузях і можуть їх застосувати для розв'язання конкретно поставлених завдань. Зрозуміло, що основна частка трудових ресурсів припадає саме на населення працездатного віку, за винятком інвалідів I і II груп та пенсіонерів, що отримують пенсію на пільгових умовах. Проте пенсіонери і підлітки, які на даний момент зайняті у суспільному виробництві, також становлять запас (ресурс) робочої сили.

Однак нині Україна переходить на міжнародні стандарти оцінки трудових ресурсів. Згідно з концепцією робочої сили, якою користується Міжнародна організація праці (МОП), вихідним поняттям є *економічно активне населення*. Це населення обох статей віком 15–70 років, яке протягом певної періоду пропонує свою робочу силу для виробництва товарів та послуг. До економічно активних належать особи, *зайняті економічною діяльністю*, яка приносить прибуток (*зайняті*), та *безробітні*.

В Україні на 2017 р. до економічно активного населення належало 17,83 млн. осіб, або 61,2% від усього населення держави, з них 16,23 млн. – особи працездатного віку.

До зайнятого населення належать особи, які *займалися економічною діяльністю*: працювали за наймом на умовах повного (неповного) робочого дня (тижня); роботодавці; особи, які самостійно забезпечували себе роботою або безкоштовно працювали у сімейному бізнесі; служителі релігійних культів; військові кадрової служби та ін.

Однак до зайнятого населення не належать учні та студенти працездатного віку, які навчаються з відривом від виробництва, військові строкової служби. Вони разом із пенсіонерами та людьми, що з тих чи інших причин не шукають роботу, належать до *економічно не активного населення*.

Рівень зайнятості визначається як відношення кількості зайнятого населення у віці 15–70 років до

всього населення означеного віку. Так, в Україні в 2017 р. рівень зайнятості становив 55%.

Співвідношення між попитом і пропозицією на трудові ресурси утворює *ринок праці*. Тепер на ньому попит набагато менший за пропозицію, внаслідок чого збільшується кількість безробітних людей [4].

Провівши порівняння зайнятості населення в переробній промисловості, можна сказати, що кількість людей, які працюють у цій галузі, знижується: у 2012 р. цей показник становив 2 321,6 тис. а в 2016 р. – 1 791,7 тис., що говорить про негативний розвиток промисловості у цілому.

Для прикладу проведемо порівняння рівня безробіття в Україні та країнах Європейського Союзу (рис. 1).

Розвиток бізнесу залежить від рівня монополії у цій сфері, а розглядаючи стан галузей у цілому, можна з упевненістю сказати, що монополія існує, й дуже суттєва, тому на рівні держави потрібно зменшити монополізацію.

Ні для кого не секрет, що під час переходу від пострадянської економіки до ринкової не обійшлося без рейдерських захоплень та зосередження основної частки ринку в юрисдикції одного підприємства.

Як видно з діаграми, лідируючі показники має корпорація Roshen – близько 41% усього виробництва продукції в Україні, наступними є «АВК» та

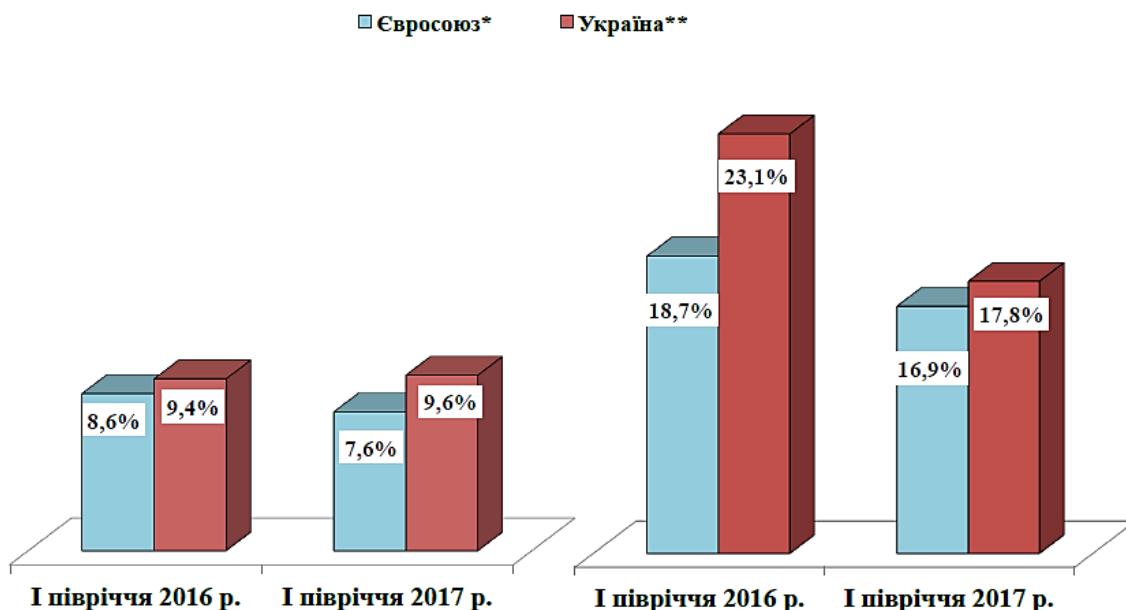
«Конті» – 14% та 12% відповідно. Тому держава має створити умови, які сприятимуть розосередженню ринку між різними виробниками, що, своєю чергою, надасть деякі можливості для малих підприємств.

Наступною умовою поліпшення умов для формування малого та середнього бізнесу є забезпечення розвитку науково-дослідної сфери. Це є одним із головних факторів появи інновацій у виробництві та плануванні. Ні для кого не є новиною, що в кожному місті є певна будівля, яка є закинутою й нікому не потрібною. Це один із варіантів, де можуть розмішуватися такі науково-дослідні центри.

Поряд із розвитком науково-дослідних центрів постає дуже важливе питання інтелектуальної власності. Воно дуже гостро обговорюється і привертає велику увагу. Сьогодні існує Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент). Це державне підприємство слідкує за правильністю оформлення патентів, перевіряє на оригінальність, і на цьому все. Проте захист інтелектуальної власності, на жаль, в Україні не проводиться, захист можливий тільки власними силами, що не є позитивним чинником. Необхідно реформувати законодавчу базу, тобто створення органів, які будуть розглядати порушення прав інтелектуальної власності, а також знаходити ці порушення. Також необхідно вірно розподілити права на інтелектуальну власність між розробником (автором) та науковим центром; проробити методи винаго-

Рівень безробіття в країнах Європейського союзу та в Україні

Рівень безробіття серед молоді до 25 років в країнах Європейського союзу та в Україні

**За даними Державної служби статистики України

*За даними інтернет-сторінки Євростату: <http://ec.europa.eu/>

Рис. 1. Порівняння рівня безробіття в країнах ЄС та Україні

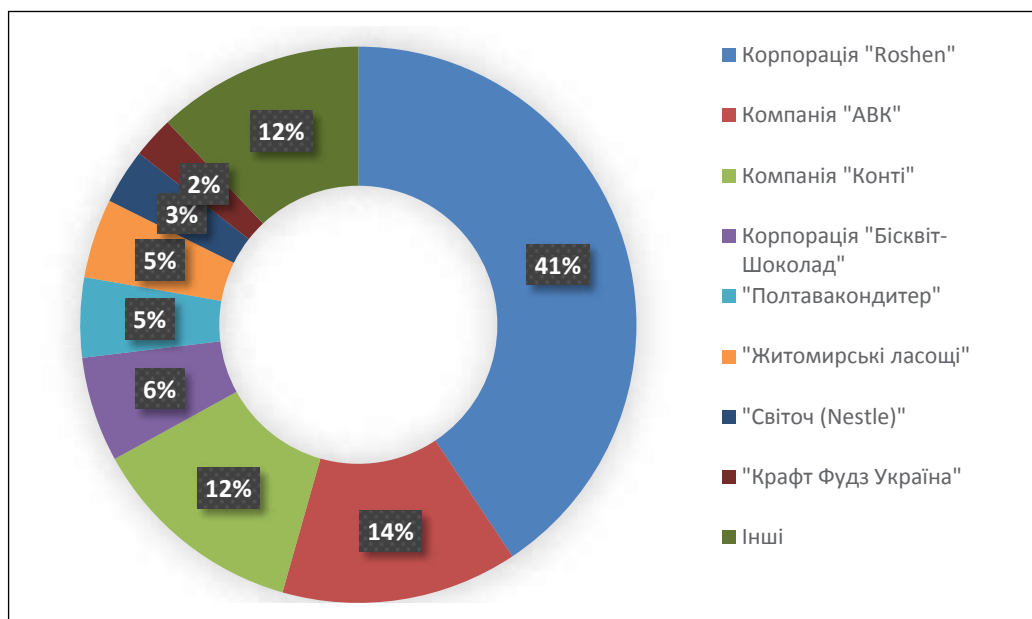

Рис. 2. Обсяг виробництва кондитерської продукції в Україні [5]

роди розробників та всіх людей, що беруть участь у розробленні рішень.

Наступною умовою для розвитку малого та середнього бізнесу є планування стратегії. До цього часу вся підтримка залишалася на національному рівні та не поширювалася в регіональному та місцевому аспектах. Потрібно переосмислити та реформувати цей напрям, розвивати органи керування на місцевому рівні, враховуючи економічний розвиток даного регіону [6].

Також важливим складником є стимулювання підприємств у вигляді поблажок у виплаті податків.

Не є секретом, що поняття «інвестиції» та «інновації» є нерозривними на своєму шляху. Для залучення інвестиційних коштів необхідно інвесторам запропонувати вигідний проект, який до того ж є інноваційним. Це підводить до того, що наступним етапом на шляху реформування повинно бути поєднання науково-дослідних центрів, ресурсів, кадрового потенціалу, з одного боку, та підприємств – з іншого. Завдяки цьому буде циклічна підтримка двох сторін: підприємствам будуть необхідні нові, оригінальні, інноваційні рішення, а науково-дослідним центрам необхідні конкретно поставлені завдання та ресурси, за рахунок яких буде досягнуте поставлене завдання.

Кожен підприємець бажає отримати якомога більше прибутку, при цьому здійснити мало затрат. Проте нині технології виробництва не є ефективними, а викуп технологій іноземних підприємств не дає великого доходу, до того ж самі технології є дуже дорогими, все упирається в інновації і виходить замкнуте коло.

До недавнього часу імпорт продукції був спрямований на Росію, проте із загостренням конфлікту на Донбасі цей напрям закритися. Тепер відбува-

ється переорієнтація підприємств на європейські країни, і, чесно кажучи, цей процес затягнувся, оскільки не має там великого попиту. Єдиним підприємством, що додало за останні роки, є Roshen. Було відкрито нові лінії з виготовлення солодоців, і, як відомо, продукція компанії відома за кордоном і може конкурувати. До того ж є філії «Рошену» в багатьох країнах ЄС, що говорить про розвиток та можливість конкурувати з іноземними компаніями.

Розвиток малого та середнього бізнесу в Україні не є ефективним через слабку підтримку держави, економічну кризу, девальвацію національної валюти та ін. Низькі зарплати населення не можуть вивести малі підприємства на вищий щабель розвитку, адже часом завищені ціни спонукають населення купувати більш дешевий і доступний продукт порівняно з якісним і дорогим.

Висновки з проведеного дослідження. Підтверджено, що інвестиційна та інноваційна діяльність безпосередньо належать до формування конкурентоспроможності підприємства. Застосування запропонованих напрямів вирішення проблеми є необхідним, оскільки нехтування призведе до подальшої кризи. Державі необхідно хоча б створити сприятливі умови для інвестиційно-інноваційної діяльності учасників малого та середнього бізнесу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва: Закон України від 22 березня 2012 № 4618-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 3. Ст. 23.
2. Багашова Н.В. Бізнес-інкубатори: світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування. Нау-

ковий вісник Херсонського державного університету. 2015. № 11. С. 60–63.

3. Стартап-акселератор чи бізнес-інкубатор – що краще для стартапу? Частина II. URL: <http://startuonline.com.ua/startups>.

4. Освітній портал академія. Трудові ресурси, зайнятість населення України. URL: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/tool/print>.

5. Ляшко К. Аналіз українського ринку конфет. 2016. URL: <http://koloro.ua/blog/issledovaniya/Analiz-ukrainskogo-rynka-konfet.html>

6. Скипко Т.О. Підвищення ефективності економіки за допомогою вдосконалення інструментів державного регулювання інноваційної активності бізнесу. Ефективна економіка. 2014.

of creation and functioning], Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu (electronic journal), no. 11, pp. 60-63.

3. Startup-akselerator chy biznes inkubator – shcho krashche dlia startapu? Chastyna II. [Startup accelerator or business incubator – which is better for a startup? Part II]. Available at: <http://startuonline.com.ua/startups/print> (accessed 23 February 2018).

4. Osvitnii portal akademiia. Trudovi resursy, zainiatist naselennia Ukrainy. Available at: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/tool/print> (accessed 23 February 2018).

5. Ljashko K. (2016) Analiz ukrainskogo rynku konfet [Analysis of the Ukrainian market of sweets.]. Available at: <http://koloro.ua/blog/issledovaniya/Analiz-ukrainskogo-rynka-konfet.html> (accessed 22 February 2018).

6. Skypko T.O. (2014) Pidvyshchennia efektyvnosti ekonomiky za dopomohoiu udoskonalennia instrumentiv derzhavnogo rehuliuвання innovatsiinoi aktyvnosti biznesu [Increasing the efficiency of the economy by improving the tools of state regulation of business innovation activity] Elektronne naukove fakhove vydannia "Efektyvna ekonomika" (electronic journal). Available at: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=3105> (accessed 24 February 2018).

REFERENCES:

1. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (2013) Pro rozvytok ta derzhavnu pidtrymku maloho i serednoho pidpriemnytstva v Ukraini vid 22 bereznia 2012 № 4618-VI [About development and state support of small and medium enterprises in Ukraine from March 22, 2012 № 4618-VI], no.3

2. Bahashova N.V. (2015) Biznes-inkubatory: svitovi i vitchyzniani dosvid stvorennia i funktsionuvannia [Business incubators: world and domestic experience

Shashina M.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Knovets V.V.

Student
Department of Economics and Entrepreneurship
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

ENHANCING THE EFFICIENCY OF FUNCTIONING OF THE INSTITUTIONAL STRUCTURE OF CONFECTIONERY SECTOR

The attraction of investments is one of the main factors of the further work of enterprises. The low level of most enterprises indicates that the production lines are inadequate, which in turn affects the low competitiveness and ultimately threatens their elimination.

Studies have shown that there was a problem in an enterprise that involves attracting investment and low investor interest.

The purpose of the study – due to the economic crisis that has developed in the country, to propose ways to increase the effectiveness of the institutional structure of the confectionery industry.

The state policy is not aimed at supporting and upgrading small and medium-sized businesses. Given the state of the country's economy as a whole, the exchange rate, low economic level of the population raises the question how to improve the efficiency of enterprises. There are two ways to increase efficiency: attracting investment and introducing innovations. To do this, it is necessary for the state party to provide comprehensive support that will contribute to the development of these two methods.

Essential assistance to small businesses is now to apply such practices as business incubation. The need for business incubation is determined by the socio-economic nature of small business.

In addition to the favourable conditions for enterprise development, it is also necessary to provide this enterprise with resources, that is, by skilled workers, equipment, and information.

The basis of valuable personnel is the labour resources of the country, which have knowledge in certain industries and can apply them for solving concrete tasks.

Ensuring the development of the research area is one of the main factors in the emergence of innovation in production and planning.

Along with the development of research centres, there is a very important issue of intellectual property.

The next condition for the development of small and medium-sized businesses is the planning of the strategy. By this time, all support remained at the national level and did not apply to regional and local aspects.

In order to attract investment funds, it is necessary to offer investors an advantageous project that is innovative before that. This leads to the fact that the next step, not the path to reform, should be the combination of research centres, resources, human resources on the one hand and enterprises on the other. This circular will support two parties: businesses will need new, original, innovative solutions, and to replace this research centre specifically required tasks and resources, by which to achieve the task.